

στο μικροσκόπιο...

Πώς «πούλησε» τον Παναγούλη ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

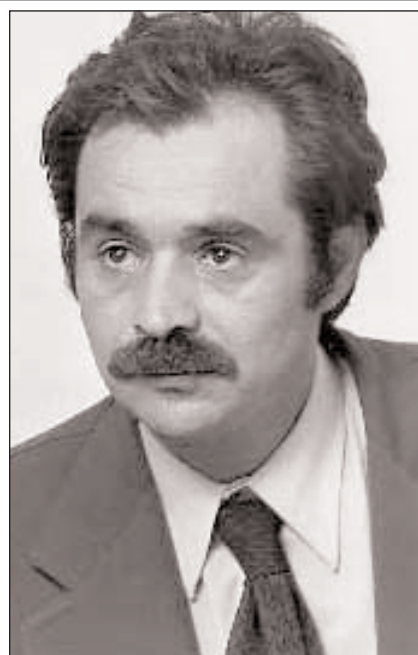
Στις 13 Αυγούστου συμπληρώθηκαν 40 χρόνια από την κορυφαία αντιστασιακή ενέργεια κατά της στρατοκρατικής δικτατορίας: Την απόπειρα του Αλέκου Παναγούλη να γίνει τυραννοκτόνος σκοτώνοντας τον δικτάτορα Γ. Παπαδόπουλο.

Το σχέδιο προέβλεπε να τιναχθεί στον αέρα το αυτοκίνητο του δικτάτορα νωρίς το πρωί, κατά τη μετάβασή του στο γραφείο του από τη βίλα στο Λαγονήσι, που του είχε διαθέσει ο Ωνάσης. Ο Παναγούλης είχε παγιδεύσει με εκρηκτικά έναν αγωγό κάτω από τη λεωφόρο Αθηνών - Σουνίου (στο 51ο χιλιόμετρο). Η ιστορία γνωστή: Η εκρηξη σημειώθηκε δευτερόλεπτα μόλις αφού πέρασε η αυτοκινητοπομπή - και το τεθωρακισμένο του Παπαδόπουλου δεν έπαθε το παραμικρό.

Ο Παναγούλης συνελήφθη ενώ κρυβόταν ημίγυμνος στα βράχια της ακτής. Υστερα από τρεις ημέρες συνελήφθησαν άλλοι 14 ως συνεργάτες του και μέλη της αντιστασιακής οργάνωσής του «Ελληνική Αντίσταση». Στη δίκη τους, τον Νοέμβριο του 1968, ο διαβόητος βασιλικός επίτροπος Ι. Λιάπης πρότεινε θανατική καταδίκη για τον Αλέκο Παναγούλη και τον (μετέπειτα υπουργό του ΠΑΣΟΚ) Λευτέρη Βερυβάκη, ως υπότροπο και ισόβια για τους Γ. Κλωνιζάκη και Ν. Λεκανίδη. Η απόφαση ανακοινώθηκε στις 17 Νοεμβρίου - σημαδιακή ημέρα αργότερα: Δις εις θάνατον ο Παναγούλης, ισόβια ο Βερυβάκης, κάθειρξη πολυετής για τους άλλους...

Ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης (δεξιά), η πιο σκοτεινή φυσιογνωμία της περιόδου εκείνης, με τον τότε συνεργάτη του Τάσο Παπαδόπουλο

ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ
(Έλληνας Πολιτικός,
Ήρωας και Αγωνιστής
Πιστός Εραστής της Ελευθερίας)
ΥΠΟΣΧΕΣΗ
Τα δάκρυα
που στα μάτια μας
θα δείτε ν'αναβρύζουν
ποτέ μην τα πιστέψετε
απελπισιά σημάδια.
Υπόσχεση είναι μοναχά
γι'Αγώνα Υπόσχεση.

Καθώς οι πληροφορίες έφεραν τη χούντα αποφασισμένη να εκτελέσει τον Παναγούλη, ένα γιγάντιο κίνημα για τη σωτηρία του έλαβε παγκόσμιες διαστάσεις - με σημαντικότερη την υπογραφή του Πάπα. Στο Λονδίνο καμιά δεκαριά ξαπλώσαμε με τσουχτερό κρύο στο πεζοδρόμιο, απέναντι από την ελληνική πρεσβεία (μας λιοιδορούσαν προκλητικά κάποιοι επισκέπτες της, όπως ο Αρναούτης, ο Τέλης Σαβάλας και γνωστοί εφοπλιστές) σε απεργία πείνας για πέντε μερόνυχτα, ώσπου η θανατική καταδίκη μετετράπη σε ισόβια.

Ως το 1973 έμεινε στις φυλακές ο Αλέκος Παναγούλης με στάση λεβέντικη, ανάλογη με τον θρύλο που τον περιέβαλλε: Αλύγιστος κι ανυπότακτος, προκαλούσε τους βασανιστές του, τους δεσμοφυλάκες και τους στρατοδίκες και σχεδίαζε συνεχώς αποδράσεις από τα δεσμοπύργια (τρεις φορές τα κατάφερε!), όταν δεν έγραφε ποιήματα, τρυφερά και ανατρεπτικά, με το αίμα του για μελάνι και σπιρτόξυλα για πέννα... Ως και ο δικτάτορας Γ. Παπαδόπουλος, στη συζήτηση που είχα μαζί του στον Κορυδαλλό το 1996, αναγνώριζε τον επίδοξο τυραννοκτόνο ως τον «μόνο πραγματικό αντιστασιακό» και «μεγάλο παλληκάρι».

Αυτό το παλληκάρι, από τις ηρωικότερες μορφές στη νεοελληνική Ιστορία, ήταν ήδη βουλευτής ανεξάρτητος, όταν βρήκε αδόκητο θάνατο, την Πρωτομαγιά του 1976, με επίσημη εκδοχή, που δεν έπεισε τους πολλούς, το τροχαίο. Πάνω από ένα εκατομμύριο πολίτες έκλαψαν το μόλις 37χρονο παλληκάρι στο συγκλονιστικό ξόδι... Γνωστά όλα αυτά λίγο - πολύ, δεν

βλάπτει να τα θυμίζουμε και να τα θυμόμαστε, σαν διαφυγή έστω, από τη μιζέρια της πολιτικής επικαιρότητας.

Αγνωστα για τους περισσότερους και εξαιρετικού ενδιαφέροντος ήταν όσα απεκάλυψε ο Μακάριος Δρουσιώτης στην έρευνά του («Ε», 13 και 14-8-08) με τίτλο «Ο Αλέκος Παναγούλης στα πλοκάμια της ΚΥΠ». Πώς ο λιποτάκτης Παναγούλης, στην περιπλάνησή του στο εξωτερικό, για να εξασφαλίσει βοήθεια ώστε να εφαρμόσει το σχέδιό του να σκοτώσει τον δικτάτορα, βρίσκει πρόσφορο έδαφος και πρόθυμους ενισχυτές στη Μεγαλόνησο και παγιδεύεται από τον τότε υπουργό Εσωτερικών Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, την «πιο σκοτεινή και αμφιλεγόμενη προσωπικότητα της νεότερης Ιστορίας της Κύπρου».

ΚΥΠΑτζήδες της Κύπρου τον εκπαίδευσαν στα εκρηκτικά και ο Γιωρκάτζης (τον οποίο ο Παναγούλης αναγόρευσε ηγετικό στέλεχος της οργάνωσής του «Ελληνική Αντίσταση») του παρέσχε αφειδώς κάθε βοήθεια: διαβατήρια, χρήματα, άνετα ταξίδια, όπλα και, τελικά, με τον διπλωματικό σάκο της κυπριακής πρεσβείας στην Αθήνα, τα εκρηκτικά για την απόπειρα κατά του Παπαδόπουλου.

Σε μια κουβέντα μας στο καφενείο της Βουλής, στις αρχές του 1976, του εξέφρασα την εύλογη απορία πώς εμπιστευόταν έτσι τον Γιωρκάτζη, τον πιο πατενταρισμένο άνθρωπο της χούντας και των Αμερικανών στην Κύπρο.

Η απάντησή με προβληματίσε για την ευπιστία του: Ο ίδιος, λέει, του θύμιζε και του ξύπνησε το αγωνιστικό παρελθόν του στην ΕΟΚΑ. Κι

όπως είχε θυμώσει(!) με τον Παπαδόπουλο για την απόσυρση της ελληνικής μεραρχίας από το νησί, το φθινόπωρο του 1967, πείστηκε να γίνει... αντιστασιακός για να εκδικηθεί τη χούντα!...

Ο Μακάριος Δρουσιώτης αναπτύσσει μια διαφορετική εκδοχή: Ο Γιωρκάτζης συνεργάζεται με την αντιπαπαδοπουλική φράξια των σκληρών στη χούντα: Ασλανίδης, Λαδάς, Ιωαννίδης. Και ήθελε τη δολοφονία του Παπαδόπουλου, όπως οργάνωσε με τον Παπαποστόλου και τη δολοφονική απόπειρα κατά του Μακαρίου, για να ανοίξει ο δρόμος για τον ίδιο στην Κύπρο και τον Ασλανίδη στην Ελλάδα.

Η εκδοχή αυτή νομίζω ότι δεν στέκει - κι όχι μόνον επειδή τον Γιωρκάτζη σκότωσαν (στη Λευκωσία, 15-03-1970) οι ίδιοι με τους οποίους υποτίθεται ότι συνωμοτούσε.

Βοηθώντας τον Παναγούλη ο Γιωρκάτζης ήθελε για δικούς του λόγους να στείλει στον δικτάτορα Παπαδόπουλο απειλητική προειδοποίηση ότι είναι ευάλωτος και όχι να τον σκοτώσει. Στο έγκυρο βρετανικό περιοδικό «Πράιβετ Αϊ» δημοσιεύθηκε τότε μια πειστική εξήγηση, που πέρασε απαρατήρητη: Τα εκρηκτικά που έστειλε ο Γιωρκάτζης στον Παναγούλη προσφέρονταν για μια εντυπωσιακή εκρηξη, αλλά όχι και για να τινάξουν στον αέρα το οδόστρωμα μαζί με το τεθωρακισμένο (του Νκρούμαχ) αυτοκίνητο του δικτάτορα. Η μικρή ρωγμή κι όχι κρατήρας στη λεωφόρο Σουνίου το μαρτυρεί αδιάφυστα...

Όλα αυτά δεν μειώνουν στο ελάχιστο τη λεβεντιά του αλησμόνητου Αλέκου Παναγούλη, που τόλμησε να στοχεύσει το κεφάλι της χούντας, παίζοντας το δικό του κορώνα - γράμματα.

Επιβεβαιώνουν ασφαλώς ότι αποκοτιά και σύνεση δεν συνταιριάζουν και δείχνουν την απόγνωση του παλληκαριού από την αδυναμία να στηρίξουν τον στόχο του πραγματικές αντιστασιακές δυνάμεις. Ο αδελφός του Στάθης και οι συναγωνιστές του ξέρουν καλά πόσα κοφτά «όχι» συνάντησε ο Αλέκος, όταν, στη Ρώμη και το Παρίσι, έκρουε τις θύρες ηγετών της αντίστασης για βοήθεια.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες κραυγαλέων αντιχουντικών στην κηδεία του, όπως και οι άλλες τόσες στις επετείους του «Πολυτεχνείου» διαδήλωναν το αντιστασιακό πάθος τους μετά, φευ, τη χούντα...